

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ, БІЗНЕСУ І ПСИХОЛОГІЇ

Кафедра психології і туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-виховної роботи
Мирослав СОЛОВЕЙ
(підпис)
«23» червня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економічна теорія

галузь знань	24 Сфера обслуговування
спеціальність	242 Туризм
освітній рівень	перший (бакалаврський)
освітня програма	Туристичне обслуговування
статус дисципліни	нормативна

Форма здобуття освіти	денна
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	IV
Кількість кредитів ЄКТС	3
Мова навчання	українська
Форма підсумкового контролю	іспит

КИЇВ – 2023

Розробник:

Кучай О.В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри психології і туризму

Схвалено на засіданні кафедри психології і туризму
«08» червня 2023 року, протокол № 16

Завідувач кафедри

Олександр БОНДАРЕНКО

Схвалено на засіданні вченої ради факультету туризму, бізнесу і психології
«23» червня 2023 року, протокол № 9

Голова вченої ради факультету

Ганна КУЧЕРЯВА

1. Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Економічна теорія» є формування у здобувачів вищої освіти комплексу фундаментальних теоретичних знань про економічну систему суспільства, закони її функціонування і розвитку, для розуміння чинників зародження, утвердження і напрямів розвитку сучасних соціально-економічних систем, їх спроможності більш повно задовольняти потреби людей.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану) –

3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:

лекції – 14 год.

семінарські заняття – 16 год.

самостійна робота – 60 год.

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни

Передумовою до вивчення дисципліни «Економічна теорія» є економіка в загальноосвітніх навчальних закладах на базі повної загальної середньої освіти.

Здобувачі вищої освіти повинні:

3.1. Знати основні економічні поняття та категорії.

3.2. Вміти оперувати понятійно-категоріальним апаратом, виділяти релевантну інформацію, робити висновки.

3.3. Володіти елементарними навичками роботи з літературними джерелами, пошуку, аналізу, систематизації та узагальнення інформації.

4. Анотація навчальної дисципліни:

Метою дисципліни «Економічна теорія» є формування у здобувачів вищої освіти комплексу фундаментальних теоретичних знань про економічну систему суспільства, закони її функціонування і розвитку, для розуміння чинників зародження, утвердження і напрямів розвитку сучасних соціально-економічних систем, їх спроможності більш повно задовольняти потреби людей

Предметом вивчення є основоположні економічні категорії, економічні закони та принципи функціонування економічних систем; економічні відносини, господарчі механізми та дії людей, спрямовані на ефективне господарювання в умовах обмежених економічних і природних ресурсів; особливості ринкових перетворень економіки України; сучасні процеси глобалізації економічного життя людства..

Завданням дисципліни є здійснення наукового обґрунтування загальних основ економічного життя суспільства, зокрема ознайомлення з закономірностями розвитку економічної системи та діалектики взаємозв'язку її структурних елементів, вивчення механізму дії економічних законів і механізму використання їх у процесі господарської діяльності, визначення чинників і наслідків макроекономічного розвитку господарських систем.

Навчальна дисципліна «Економічна теорія» для студентів спеціальності 242 Туризм складається з одного змістового модуля, що розкриває теоретичні основи функціонування економічної системи суспільства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- сутність економічних явищ та процесів;
- економічний зміст відносин власності; розподілу, обміну та споживання матеріальних і духовних благ у суспільстві;
- суперечності економічного розвитку, економічних потреб та інтересів;
- механізм дії використання економічних законів на мікро- і макрорівнях;
- зміст основних понять, категорій, законів ринкової економіки;
- механізм функціонування різних форм господарювання, особливостей розподілу отриманих ними доходів, системи оподаткування.

уміти

- володіти методами наукового пізнання економічних процесів; понятійно-категоріальним апаратом економічної науки;
- аналізувати економічні явища і процеси; приймати практичні рішення щодо господарських проблем;
- орієнтуватись у питаннях економічної політики в Україні в період ринкової трансформації;
- пов'язати отримані теоретичні знання з реальною дійсністю; застосовувати їх на практиці;

володіти елементарними навичками

- роботи з науковою літературою та матеріалами періодичних видань;
- аналізу електронних ресурсів, виділення релевантної інформації;
- аналізу, систематизації та узагальнення інформації з різних джерел, формулювання висновків.

5. Завданням вивчення навчальної дисципліни «Економічна теорія» є теоретична та практична підготовка студентів у галузі туризму, а також формування таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

Фахові компетентності:

ФК17. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

ФК18. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК31. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни

Результат навчання (1. знати; 2. уміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		Форми (та / або методи і технології навчання)	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)
Код	Результат навчання		
	Знати:		
1.1.	сутність економічних явищ та процесів	Лекції, семінари; пояснювально-ілюстративний	Усне поточне опитування під час аудиторних занять, виконання практичного письмового завдання
1.2.	економічний зміст відносин власності; розподілу, обміну та споживання матеріальних і духовних благ у суспільстві	Лекції, семінари; пояснювально-ілюстративний, дослідницький	Усне поточне опитування під час аудиторних занять, виконання практичного письмового завдання
1.3.	суперечності економічного розвитку, економічних потреб та інтересів	Лекції, семінари; пояснювально-ілюстративний, проблемного викладу	Усне поточне опитування під час аудиторних занять, виконання практичного письмового завдання

1.4.	механізм дії використання економічних законів на мікро- і макрорівнях	Лекції, семінари; пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, частково-пошуковий, діалогово-	Усне поточне опитування під час аудиторних занять, участь у дискусії, тестовий контроль письмова модульна контрольна робота.
1.5.	зміст основних понять, категорій, законів ринкової економіки;	Лекції, семінари; пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий	Усне поточне опитування під час аудиторних занять, виконання практичного письмового завдання
1.6.	механізм функціонування різних форм господарювання, особливостей розподілу отриманих ними доходів, системи оподаткування	Лекції, семінари; пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемного викладу.	Усне поточне опитування під час аудиторних занять,, письмовий експрес-контроль (тест), письмова модульна контрольна робота
	Уміти:		
2.1.	володіти методами наукового пізнання економічних процесів; оперувати понятійно-категоріальним апаратом економічної науки	Семінари. Діалогово-комунікаційний, проблемно-пошуковий.	Усне поточне опитування під час аудиторних занять, письмова модульна контрольна робота.
2.2.	аналізувати економічні явища і процеси; приймати практичні рішення щодо господарських проблем;	Семінари. Частково-пошуковий, дослідницький, метод мозкової атаки	Оцінювання виконання індивідуальних практичних завдань
2.3.	орієнтуватись у питаннях економічної політики в Україні в період ринкової трансформації;	Семінари. Імітаційні активні методи (аналіз конкретних ситуацій), проблемно-пошуковий, дослідницький	Індивідуальне та фронтальне усне опитування.

2.4.	застосовувати отримані теоретичні знання для вирішення конкретних практичних завдань	Семінари. Імітаційні активні методи (аналіз конкретних ситуацій), кейс-метод.	Оцінювання виконання індивідуальних практичних завдань, письмова модульна контрольна робота.
	Комунікація:		
3.1.	володіти сучасними засобами комунікацій та інформації;	Лекції, семінари. Діалогово-комунікаційний, частково-пошуковий.	Участь у дискусії, виконання практичних завдань.
3.2.	використовувати набуті знання для вирішення завдань.	Лекції, семінари. Діалогово-комунікаційний, репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький	Оцінювання виконання індивідуальних практичних завдань, письмова модульна контрольна робота.
	Відповідальність:		
4.1.	здатність самостійно опрацювати інформацію, презентувати результати роботи, нести персональну відповідальність за виконання завдань;	Лекції, семінари. Репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький	Виконання практичних завдань, підготовка презентацій.
4.2.	відстоювати погляди у розв'язанні професійних завдань.	Лекції, семінари. Репродуктивний, частково-пошуковий, дослідницький.	Усне поточне опитування під час аудиторних занять, участь у дискусії, письмова модульна контрольна робота.

7. Співвідношення очікуваних результатів навчання з дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання з дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	4.1	4.2
ПРН18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях								+		+		+	+	+
ПРН19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань						+	+	+	+	+		+	+	+
ПРН20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.									+	+		+	+	+
ПРН23. Зосереджуватися на результатах при виконанні завдань та вміти їх презентувати.									+	+			+	+

8. Система оцінювання результатів навчання студентів

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти має таку структуру:

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності здобувача	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – іспит	1. Аудиторна та самостійна позааудиторна робота	50
		2. Модульна контрольна робота (МКР)	20
		3. Іспит	30
		Разом	100

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності здобувача (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі –

«відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи

№ п/п	Види навчальної діяльності	Оцінка	Критерії оцінки
1.	Відповідь на основні питання	5	Правильна, ґрунтовна, повна відповідь, творче висвітлення проблем. Демонстрація самостійного знаходження відповіді на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та додаткову літературу; вміння аналізувати, робити власні висновки; здатність встановлювати міжтематичні та міжпредметні зв'язки.
		4	Відповідь правильна, але недостатньо повна, розгорнута та ґрунтовна. На проблемні запитання здобувач знаходить відповідь за допомогою викладача, спираючись переважно на лекційний матеріал без застосування додаткової літератури.
		3	Відповідь поверхнева з порушенням логіки, неаргументована. Здобувач, формулюючи відповідь на питання, репродуктивно відбиває зміст лекційного матеріалу, допускає помилки у визначенні понять та категорій, не здатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання.
		2	Відповідь неправильна. Здобувач демонструє нездатність розкрити питання семінару, допускає багато суттєвих помилок у визначенні понять та категорій.
2.	Доповнення, відповіді на проблемні питання, виконання практичних завдань тощо.	5	Максимально висока активність, що свідчить про всебічну обізнаність матеріалу, систематичну підготовку до занять на основі опрацювання лекційного матеріалу та додаткової літератури.
		4	Висока активність, що свідчить про обізнаність матеріалу. Доповнення підтверджують систематичну підготовку здобувача, але виявляють його репродуктивні, а не власні судження тощо.

		3	Середня активність, що свідчить про недостатню обізнаність матеріалу. Здобувач дає відповіді на запитання поверхнево, допускає помилки у визначенні понять та категорій.
		2	Низька активність, що свідчить про не володіння матеріалом.
3.	Експрес-контроль (робота на занятті протягом 10-15 хв.: поточна письмова робота (практичне завдання, тест), вибіркоче опитування ін.)	5	Повна відповідь за критеріями конкретного виду роботи.
		4	Недостатньо повна відповідь за критеріями конкретного виду роботи.
		3	Відповідь поверхнева з порушенням логіки, неаргументована.
		2	Незадовільна відповідь за критеріями конкретного виду роботи.

Після закінчення вивчення модуля виводиться середнє значення оцінок, отриманих здобувачем на семінарських заняттях. У випадку, якщо здобувач не відвідав семінарське заняття, він не допускається до іспиту, якщо не відпрацює пропущене заняття. Якщо здобувач не відвідав жодного семінарського заняття, йому виставляється 0 балів.

Позааудиторна самостійна робота здобувачів включає виконання завдань, які пропонуються викладачем (письмові практичні роботи, аналітичні розрахунково-графічні завдання, підготовка презентацій). Самостійна робота оцінюється за п'ятибальною системою.

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувача (письмові практичні роботи, підготовка презентацій)

Критерії оцінки	Оцінка
Робота виконана правильно, творчо і самостійно, демонструє належний рівень знань та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються до даного типу завдань.	«відмінно»
Робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, демонструє належний рівень знань сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань.	«добре»
Робота виконана, але містить помилки, демонструє недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань.	«задовільно»
Виконана робота не відповідає вимогам, які вказані вище як критерії для виставлення позитивної оцінки.	«незадовільно»

У кінці вивчення навчального матеріалу напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та позааудиторну самостійну роботу здобувача як середнє арифметичне значення усіх поточних оцінок за ці види робіт з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру становить **50**.

Наприкінці семестру здобувачі виконують письмову модульну контрольну роботу. Модульна контрольна робота складається з тестових питань (репродуктивний рівень), а також питань алгоритмічного (рівень В) та творчого (рівень С) рівнів складності.

Максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу – **20**. Час виконання модульної контрольної роботи – **1 год. 20 хв.**

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Тестові питання (маx 10 б.)	10 б	Всього 20 тестових завдань, кожна правильна відповідь – 0,5 б.
Питання алгоритмічного рівня (маx 4 б.)	4	відповідь повна, логічна, послідовна. Здобувач демонструє відмінне знання фактологічного матеріалу, досконало орієнтується у змісті питання;
	3	відповідь у цілому правильна, проте недостатньо повна та змістовна;
	1 – 2	відповідь неповна, поверхнева, із суттєвими помилками та неточностями;
	0	відповідь відсутня або повністю не відповідає змісту питання.
Питання творчого рівня (маx 6 б.)	6	відповідь вичерпна, змістовна, логічна та послідовна, містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання поставлених завдань; здобувач вільно оперує поняттями та термінологією, аргументовано доводить власну точку зору;
	5	відповідь правильна, змістовна, послідовна, але містить недоліки та неточності у розв'язанні завдань; здобувач демонструє недостатнє обґрунтування власної точки зору;
	3 – 4	відповідь неповна, схематична, є неточності та помилки у викладенні матеріалу, рівень самостійності суджень недостатній;
	1 – 2	відповідь поверхнева, нелогічна, містить суттєві помилки та неточності, рівень

		самостійності суджень низький;
	0	відповідь відсутня або не відповідаю змісту питання.

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за модульну контрольну роботу.

Іспит

Здобувачам, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **63 – 70**, за рішенням кафедри може бути виставлена підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою **«відмінно»**, за шкалою ЄКТС – **А**. **Підсумковий рейтинговий бал** виставляється шляхом додавання до семестрового рейтингового бала здобувача **30 балів**.

Іспит відбувається в **усній формі**. Здобувачі мають дати відповідь на три питання екзаменаційного білету.

В умовах **дистанційного навчання** здобувачі складають іспит в **он-лайн режимі** на інформаційній платформі Teams в реальному часі відповідно до розкладу іспитів, складеного деканатом факультету. Обов'язковою умовою складання іспиту є підключення з відеозв'язком (з персонального комп'ютера, телефону або іншого пристрою).

Здобувачі обирають екзаменаційний білет шляхом вибору його порядкового номеру. Питання екзаменаційного білету екзаменатор відправляє у чаті конференції. На підготовку для відповіді здобувачам дається 10 хв. За бажанням здобувачі можуть починати відповідати раніше відведеного часу.

Максимальний екзаменаційний бал становить **30**. Викладач оцінює відповідь здобувача на іспиті у 4-бальній шкалі. Ця оцінка трансформується в **екзаменаційний рейтинговий бал** у такий спосіб:

- «відмінно»** – 30 балів;
- «добре»** – 23 бали;
- «задовільно»** – 18 балів;
- «незадовільно»** – 0 балів.

Критерії оцінювання відповіді здобувача на іспиті

Повна і правильна відповідь на всі питання екзаменаційного білету, здобувач демонструє знання фактологічного матеріалу, основних теоретичних питань курсу, вичерпно відповідає на додаткові запитання викладача, творчо застосовує теоретичний апарат дисципліни.	«відмінно»
У цілому правильна відповідь на питання екзаменаційного білету, здобувач вміє робити аналіз і висновки, але на додаткові запитання викладача відповідає з деякими неточностями та недоліками.	«добре»
Поверхова відповідь на питання екзаменаційного білету, здобувач	«задовільно»

припускається окремих помилок при висвітленні фактологічного матеріалу, частково знає відповідь на запропоновані питання і демонструє наявність окремих елементів самостійного мислення.	
Відсутність будь-якої відповіді на теоретичні запитання внаслідок незнання програмного матеріалу.	«незадовільно»

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за підсумковим рейтинговим балом (сума семестрового рейтингового бала та екзаменаційного бала) за таблицею:

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

Якщо здобувач на іспиті з дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує **позитивну** екзаменаційну оцінку («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»)), то йому виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **Е**, а в екзаменаційній відомості в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.

Умови допуску до семестрового іспиту

Для допуску здобувача вищої освіти до іспиту з дисципліни «Економічна теорія» необхідним є виконання ним вимог навчального плану і графіка навчального процесу, а саме:

- всі пропущені аудиторні заняття мають бути відпрацьовані;
- усіх видів робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані.

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ п/п	№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Кількість годин			
		Денна форма			
		Разом	у тому числі		
лекції	семінарські / практичні заняття		самостійна робота		
<i>Модуль 1</i>					
<i>Змістовий модуль 1. Економічна теорія</i>					
1.	Тема 1. Загальні засади економічного розвитку	12	2	2	8
2.	Тема 2. Соціально-економічний устрій суспільства	12	2	2	8
3.	Тема 3. Товарна форма організації суспільного виробництва	12	2	2	8
4.	Тема 4. Галузеві особливості виробництва і функціонування капіталу	12	2	2	8
5.	Тема 5. Ринок і продукція	14	2	2	10
6.	Тема 6. Теоретичні основи ринкової економіки	16	2	4	10
7.	Тема 7. Суспільний продукт і його основні форми	12	2	2	8
	Разом годин за модулем 1	90	14	16	60
	Усього годин	90	14	16	60

10. Рекомендована література

Базова

«

1. Панчишин С.М., Островерх П.І., Грабинська І.В. (2017). *Аналітична економіка: макроекономіка і мікроекономіка: підручник*. Львів: Априорі.
2. Ватаманюк З., Панчишин С., Кудін С. (2006). *Вступ до економічної теорії: підручник*. Львів: “Новий Світ – 2000”.
3. Базилевича В.Д. (2008). *Економічна теорія: політекономія: підручник*. Київ: Знання –Прес.
4. Ватаманюк О., Майовець Є., Стирський М. та ін. (2010). *Економічна теорія: практикум (тести і задачі): навчальний посібник*. Львів: Інтелект-захід.
5. Ватаманюк О., Панчишин С., Буняк В. та ін. (2001). *Економічна теорія: макро- і мікроекономіка*. Київ: Альтернативи.

6. Ватаманюк О. (2010). *Економічна теорія: практикум (тести і задачі): навчальний посібник*. Львів: »Інтелект-Захід».
7. Макконнелл К.Р. (1997). *Макроекономіка*. Львів: Просвіта.
8. Макконнелл К.Р. (1999). *Мікроекономіка*. Львів: Просвіта.
9. Панчишина С. М. і Островерха П. І. (2007). *Плани практичних занять для студентів юридичного факультету*. Львів: ЛНУ імені Івана Франка.
10. Стирський М.В. (2005). *Вступ до економічної теорії: практикум*. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка.

Додаткова

1. Стефанишин О.В. та ін. (2015). *Економічна теорія: навчальний посібник*. Львів: ЛНУ ім. І. Франка.
2. Мацелюх Н. П. (2016). *Економічні теорії в системі наукових економічних знань: навчальний посібник*. Київ: Центр учбової літератури.
3. П'ясецька-Устич С.В., Герзанич В.М. (2014). *Економічна теорія: навчально-методичний комплекс для студентів неекономічних спеціальностей*. Ужгород: Ліра.
4. Скорик Г.І., Барінов В.В., Швецова М.Б. (2014). *Економічна теорія: навчальний посібник*. Львів: Видавництво Львівської політехніки.
5. Стрішенець О.М., Ліщук В.І., Єлісеєва Л.В. (2014). *Економічна теорія: навчальний посібник*. Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки.
6. Холявко Н.І., Гонта О.І. (2014). *Економічна теорія: навчальний посібник*. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет.

11.Інформаційні ресурси

1. Інститут економіки і прогнозування НАН. Взято з <http://www.ief.org.ua>
2. Бібліотека імені В.Вернадського. Взято з <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Державна служба статистики України. Взято з <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Міжнародний центр перспективних досліджень. Взято з <http://www.icps.kiev.ua>.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання якого передбачає навчальна дисципліна

Мультимедійне обладнання; програми Microsoft Word, Microsoft Power Point, додатки платформи для дистанційного навчання Microsoft Office 365.